

Objelodanjivanja NLB Banke AD Podgorica za 2015. godinu

**U skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju
podataka od strane banaka**

Sadržaj

1. Uvod.....	3
2. Godišnji finansijski iskazi sa mišljenjem spoljnog revizora.....	3
3. Strategija i politika upravljanja svim vrstama rizika	3
4. Konsolidacija.....	6
5. Sopstvena sredstva banke i koeficijent adekvatnosti kapitala	7
6. Procjena adekvatnosti internog kapitala za pokriće ukupnih (kao i pojedinačnih) vrsta rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju	10
7. Kreditni rizik.....	13
8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti.....	21
9. Rizik druge ugovorene strane.....	24
10. Operativni rizik.....	24
11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica.....	24
12. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige.....	25
13. Sekjuritizacija.....	25
14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika.....	26

1. Uvod

Evropska regulativa na području adekvatnosti kapitala koja se temelji na načelima Bazela II, između ostalog, predviđa transparentnost bankarskog poslovanja. Evropske banke dužne su objaviti određene informacije koje treba da omoguće dovoljan nivo informisanosti potencijalnim investitorima o rizicima kojima je banka izložena u svakodnevnom poslovanju.

U Crnoj Gori područje obaveznih objelodanjivanja uređuje Odluka o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka (u daljem tekstu Odluka). U skladu sa tom odlukom, NLB Banka objavljuje informacije za 2015. godinu.

Podatke i informacije koji su predmet javnog objelodanjivanja u skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka, banka je dužna da objavljuje na svojoj internet stranici.

Za NLB Banku nisu relevantna objelodanjivanja koja se odnose na vrste poslova koje NLB Banka trenutno ne obavlja: sekjuritizacija, bilansno i vanbilansno netiranje, korišćenje kreditnih derivata (rizik druge ugovorne strane) kao ni objelodanjivanja vezana za konsolidaciju.

2. Godišnji finansijski iskazi sa mišljenjem spoljnog revizora

Finansijske iskaze, koje čine: Bilans stanja, Bilans uspjeha, Izvještaj o ostalom ukupnom rezultatu, Izvještaj o promjenama na kapitalu, Izvještaj o tokovima gotovine kao i Napomene uz finansijske iskaze – Banka objavljuje u posebnom dokumentu: Finansijski izvještaji 31.12.2015. sa mišljenjem nezavisnog revizora, na svojoj internet stranici <http://www.nlb.me/me/nlb-banka/opste/investitori>

3. Strategija i politika upravljanja svim vrstama rizika

NLB Banka AD Podgorica je članica NLB grupe koja posluje na bankarskom tržištu Crne Gore.

U cilju ostvarivanja strateških ciljeva banke, posebna pažnja je posvećena praćenju i upravljanju svim vrstama rizika sa kojima se banka suočava – kreditnom, tržišnom, kamatnom, riziku likvidnosti, operativnom, strateškom, riziku ugleda, riziku profitabilnosti i riziku kapitala. Krovna strategija upravljanja rizicima data je u dokumentu *Strategija upravljanja rizicima NLB Banke za period od 2015. do 2017. godine* koja ujedno predstavlja osnovni interni dokument kojim se definišu ishodišta za osnivanje, organizaciju i aktivnosti upravljanja rizicima u banci.

Osnovni cilj strategije upravljanja rizicima je definisanje prihvatljivosti preuzimanja rizika na nivou Banke. Prihvatljivost rizika je definisana kroz sledeće kriterijume:

Za javnu objavu

- određivanje ključnih poslovnih aktivnosti,
- određivanje maksimalno prihvatljivog nivoa rizika
- obezbijediti adekvatan nivo profitabilnosti u odnosu na preuzet rizik.

Ispunjavanjem definisanih ciljeva Banka će postići stručno i odgovorno preuzimanje rizika što će imati za rezultat dugoročno ispunjavanje poslovnih ciljeva Banke, kao i postizanje regulatornih zahtjeva na području upravljanja rizicima

Sistem upravljanja rizicima podrazumeva upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju. Cilj sistema nije samo ispunjenje internih i eksternih zahtjeva regulatora, već i postizanje jednog od osnovnih ciljeva Banke, a to je efektivno i krajnje efikasno upravljanje rizicima.

Uz krovnu strategiju, sveobuhvatan set internih politika, pravila i procedura, koje usvaja Odbor direktora banke, a za čije sprovođenje je zadužena Uprava Banke i stručne službe banke, detaljnije definišu:

- Praćenje i upravljanje kreditnim rizikom sa ciljem minimiziranja gubitaka po osnovu kreditnog rizika,
- Način obezbjeđivanja zadovoljavajuće likvidnosti,
- Minimizaciju uticaja na rezultat banke, kao posljedica negativnog uticaja koji proizilaze iz tržišnih rizika,
- Efikasno upravljanje operativnim rizicima, odnosno sprječavanje nastanka gubitaka po osnovu štetnih događaja koji su posljedica operativnog rizika
- Efikasno upravljanje ostalim rizicima

Procesi upravljanja pojedinom vrstom rizika navedeni su u računovodstvenom dijelu godišnjeg izvještaja (Napomene uz finansijske izvještaje, tačka 4. Upravljanje finansijskim rizikom).

Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

Za upravljanje rizicima, kojima je izložena NLB Banka AD Podgorica u svom poslovanju, odgovoran je Odbor direktora NLB Banke AD Podgorica. Strategiju upravljanja rizicima, politike upravljanja pojedinačnim rizicima i odgovarajuća planska dokumenta usvaja Odbor direktora NLB Banke AD Podgorica uz perthodnu verifikaciju od strane Uprave banke, čime se definiše institucionalan okvir za preuzimanje rizika u poslovanju. Uprava banke je odgovorna za organizovanje sprovođenja usvojenih strategija, politika i planova.

Praćenje izloženosti rizicima u NLB Banci AD Podgorica centralizovano je u okviru Sektora upravljanja rizicima koji je samostalna organizaciona jedinica. Ovakvo centralizovano praćenje obezbjeđuje implementaciju standardizovanih i sistemski uređenih pristupa ovladavanja rizika.

Za javnu objavu

U okviru Sektora upravljanja rizicima je organizovana podjela rada u dvije grupe: Grupa za upravljanje kreditnim rizikom i Grupa za upravljanje ostalim rizicima. Sektor upravljanja rizicima je odgovoran neposredno izvršnom direktoru zaduženom za ovo područje.

Odgovorna tijela zadužena za upravljanje rizicima su:

Odbor direktora je odgovoran za uspostavljanje sistema upravljanja rizicima i u skladu sa tim isti prati efikasnost i adekvatnost sistema upravljanja rizicima.

Uprava banke (Izvršni direktori), odgovara za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Odbor za reviziju ima ulogu da analizira i prati funkcionisanje sistema upravljanja rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju i daje predloge za unaprjeđenje strategija, politika i procedura za upravljanje rizicima.

Pored gore navedenih tijela odgovornosti za upravljanje rizicima imaju i Odbor za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom Banke, Kreditni odbor, Odbor za listu za intezivno praćenje, Odbor za nadzornu listu i Komisija za likvidnost.

Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika

Sektor upravljanja rizicima je odgovoran za sistem izvještavanja na području upravljanja rizicima i kapitalom, kako spoljnim korisnicima (Centralna banka Crne Gore, spoljni revizor, matična banka, kreditori), tako i internim korisnicima (Odbor direktora, Odbor za reviziju, Uprava Banke, Kreditni odbor, Odbor za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom Banke, Odbor za listu za intezivno praćenje, Odbor za nadzornu listu). Pored praćenja rizika i pomenutog izvještavanja prema različitim korisnicima, u Sektoru upravljanja rizicima se sprovodi utvrđivanje značajnosti i ocjenjivanje nivoa pojedinačnih rizika.

Organizacija i razgraničenja odgovornosti područja upravljanja rizicima osmišljeni su na način da sprječavaju nastanak sukoba interesa i obezbjeđuju transparentan i dokumentovan proces praćenja odluka pri adekvatnom protoku informacija po vertikali. Izvještavanje na području upravljanja rizicima u NLB Banci AD Podgorica obavlja se u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore, kao i standardima NLB Grupe.

Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedine vrste rizika, te uspostavljene odgovarajuće baze podataka. Izvještavanje se vrši na mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj osnovi u skladu sa relevantnom regulativom.

Sistemi mjerenja rizika sastavni su dio politika i ostalih internih akata na području upravljanja rizicima, koji su takođe usklađeni sa regulativom Centralne banke Crne Gore i standardima NLB Grupe.

Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika i strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika

Banka ima organizovan sistem internih akata u funkciji zaštite od rizika i ublažavanja rizika, kao i procese za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika.

Ključna interna akta na nivou NLB Banke AD Podgorica koja se odnose na ovo područje su:

- Strategija upravljanja rizicima NLB Banke AD Podgorica za period od 2015. do 2017. godine
- Politika upravljanja kreditnim rizikom NLB Banke AD Podgorica
- Politika upravljanja valutnim rizikom NLB Banke AD Podgorica
- Politika upravljanja rizikom kamatne stope NLB Banke AD Podgorica
- Politika upravljanja operativnim rizikom NLB Banke AD Podgorica
- Politika upravljanja likvidnošću NLB Banke AD Podgorica
- Politika upravljanja rizikom zemlje NLB Banke AD Podgorica
- Politika upravljanja kapitalom NLB Banke AD Podgorica
- Politika upravljanja nefinansijskim rizicima NLB Banke AD Podgorica
- Politika investiranja u harije od vrijednosti bankarske knjige NLB Banke AD Podgorica

Pored navedenih, postoji određen broj pratećih dokumenata (mjerila i postupci, metodologije, procedure, uputstva, pravilnici i planovi) koje bliže uređuju pojedinačna područja upravljanja i praćenje rizika, između ostalog i poslove pribavljanja sredstava obezbjeđenja i postupke vezane sa odobravanjem plasmana (Procedura za obezbjeđenje plasmana, Plan upravljanja likvidnošću u slučaju nepredviđenih situacija, Strategija postupanja sa nekvalitetnim kreditima).

4. Konsolidacija

NLB Banka AD Podgorica nema podređenih lica sa kojima bi se konsolidovala, pa u skladu sa tim objavljuje informacije samo na individualnoj osnovi.

5. Sopstvena sredstva banke i koeficijent kapitalske adekvatnosti

Sopstvena sredstva banke čine osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala i dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke u 2015.g. bili su:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital:

- subordinisani dug
- hibridni instrumenti

Odbitne stavke od sopstvenih sredstava su:

- gubitak iz prethodnih godina;
- nematerijalna imovina u obliku goodwill-a, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;

Tabela 5.1. Sopstvena sredstva – osnovni, dopunski kapital i odbitne stavke na 31.12.2015. godine u 000 Eur

Osnovni elementi sopstvenih sredstava	Iznos
Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije	64,925
Naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	7,146
Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)	5,413
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom	3,796
Ukupno	81,280
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala	
Gubitak iz prethodnih godina	50,774
Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patent, zaštitni znakovi, koncesije)	821
Ukupno	51,595
Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke)	29,685
Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital	
Subordinisani dug (za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke)	4,000
Hibridni instrumenti (za koje su ispunjeni uslovi iz člana 7 Odluke)	4,000
Ukupno	8,000
Dopunski kapital (dopunski elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke)	8,000
Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva član 8 Odluke	8,000
Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki	37,685
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	29,685
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	8,000
Osnovni kapital po potrebi umanjen stav 3 člana 9 Odluke	29,685
SOPSTVENA SREDSTVA (Osnovni kapital +Dopunski kapital)	37,685

Tabela 5.2. Koeficijent kapitalske adekvatnosti na 31.12.2015. godine

R. br.	Opis stavki	Iznos
I	Sopstvena sredstva banke	37,685
1.	Osnovni kapital	29,685
2.	Dopunski kapital	8,000
II	Ukupno ponderisana bilansna aktiva	197,634
1.	Ponderisana bilansna aktiva	179,813
2.	Ponderisane vanbilansne stavke	17,821
III	Potreban kapital za tržišne rizike	116
IV	Potreban kapital za operativni rizik	3,769
V	Potreban kapital za rizik zemlje	150
VI	Potreban kapital za druge rizike	0
VII	Koeficijent solventnosti banke	15.93%

6. Procjena adekvatnosti internog kapitala za pokriće ukupnih (kao i pojedinačnih) vrsta rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju

Cilj utvrđivanja interno potrebnog kapitala NLB Banke AD Podgorica jeste obezbjeđivanje pretpostavki za sigurno i stabilno poslovanje na dugi rok, u odnosu na rizičnost poslovanja.

Profil rizika predstavlja, između ostalog, osnovu za izračun potrebnog internog kapitala banke, odnosno onog obima kapitala koji je potreban za pokriće svih rizika, kojima je banka izložena. Profil rizika zavisi od uspješnosti upravljanja rizicima i apetita (tolerancije) prema preuzimanju rizika, tj. maksimalnog nivoa rizika, koji banka svjesno prihvata u cilju postizanja svojih strateških ciljeva.

Profil rizika banke sastoji se od matrice rizika i matrice ocjene rizika sa zbirnom ocjenom rizika banke, te opisa kvalitativnih elemenata onih vrsta rizika, kojima je banka dominantno izložena u okviru svojih poslovnih aktivnosti. U okviru matrice rizika, odnosno matrice ocjene rizika se pored pojedinih vrsta rizika, ocjenjuju i kontrolni mehanizmi. Prilikom ocjenjivanja profila rizika banke, banka je identifikovala sljedeće *materijalno značajne* rizike:

1. Kreditni rizik : predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja negativnog efekta na finansijski rezultat koji je posljedica dužnikove nesposobnosti da iz bilo kojeg razloga ne ispuni svoje finansijke i/ili ugovorne obaveze, djelimično ili u cjelini. Kreditni rizik uključuje rizik koncentracije, rezidualni rizik, rizik sekjuritizacije, rizik zemlje i rizik poravnanja.
2. Kamatni rizik : predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja negativnog efekta na finansijski rezultat, koji nastaje usljed nepovoljnog kretanja kamatnih stopa u bankarskoj knjizi.
3. Operativni rizik : predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja negativnog efekta na finansijski rezultat koji nastaje kao posljedica neadekvatnog ili neuspješnog izvođenja internih procesa, ponašanja ljudi, djelovanja sistema ili usljed djelovanja spoljnih faktora. Operativni rizik uključuje i IT rizik, koji predstavlja gubitak koji nastaje kao posljedica neadekvatne informacione tehnologije i procesiranja, prvenstveno s aspekta obradivosti, dostupa, cjelovitosti, nadzora i kontinuiteta. Uključuje i pravni rizik, koji predstavlja rizik gubitka, koji nastaje zbog kršenja ili nepravilnog poštovanja zakona, podzakonskih akata, uputstava, preporuka, sklopljenih ugovora, dobre bankarske prakse ili etičkih normi.
4. Strateški rizik : predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja negativnog efekta na finansijski rezultat, koji nastaje usljed pogrešnih strateških odluka i neadekvatnog odgovora na promjene u poslovnom okruženju.

Metodologija obračuna internog kapitala za kreditni rizik

Metodologija obračuna internog kapitala za kreditni rizik podrazumjeva sagledavanje potreba za dodatnim kapitalom kroz analizu tri elementa:

- projektovanje bonitetne strukture kreditnog portfolija,
- segmenta kredita fizičkih lica obezbijedenih hipotekom i
- snižavanje tržišnih vrijednosti nekretnina na području pravnih lica.

U domenu utvrđivanja interno potrebnog kapitala za kreditni rizik posebno se izdvaja rizik koncentracije. U cilju sagledavanja potreba za internim kapitalom u dijelu rizika koncentracije posebno je izvršena analiza dva elementa:

- koncentracija pojedinačnih lica i grupa povezanih lica i
- koncentracija izloženosti prema pojedinačnim djelatnostima.

Metodologija obračuna internog kapitala za kamatni rizik

Izračun potrebnog kapitala za rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi uzima u obzir ekonomski aspekt rizika kamatne stope. Naime, polazi se od toga da gubitak u slučaju realizacije stres scenarija uglavnom proizilazi iz gubitka neto prihoda od kamata. Iz tog razloga se računaju efekti na neto kamatne prihode u slučaju promjene tržišnih kamatnih stopa za 100 b.p. (1%). Analiza pretpostavlja paralelne promjene kamatnih stopa za 100 b.p. kod kamatnih gepova do jedne godine i da se reinvestiranje vrši sa sličnim preostalim rokom dospeljeća.

Metodologija obračuna potrebnog kapitala za operativni rizik

Za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik banka koristi jednostavni metod u skladu sa članom 243 Odluke o adekvatnosti kapitala. Metodologija za procjenjivanje interno potrebnog kapitala za operativne rizike se sastoji u sagledavanju efekta ostvarenja potencijalnih štetnih događaja, kao i rezervisanja po osnovu sudskih sporova.

Metodologija obračuna internog kapitala za strateški rizik

Kvantifikacija strateškog rizika se sprovodi preko faktora za procjenu strateškog rizika. Faktori se dijele na unutrašnje i spoljne. Unutrašnji faktori su: Postojanje, jasnoća i transparentnost strategije banke, organizaciona struktura, procesi i procedure, informaciona infrastruktura, vlasnička struktura, upravljanje rizicima,

Za javnu objavu

organizaciona klima i kadrovska podrška. U spoljne faktore ubrajamo: Prilagođavanje konkurenciji, izmjene u regulativi, odredbe i druge mjere regulatora, političku sredinu i ekonomsku situaciju (poslovne okruženje).

Tabela 6.1. Izračun potrebnog kapitala i internog kapitala u 000 Eur

Rizični profil	Regulatorni zahtjevi za kapitalom	Dodatni kapital u skladu sa ICAAP - om	Ukupan kapital
STUB 1			
Kreditni rizik	19.763	2.147	21.910
Operativni rizik	3.769	1.372	5.141
Tržišni rizik	116		116
Rizik zemlje	150		150
STUB 2			
<i>Rizici koji nisu obuhvaćeni u potpunosti stubom 1</i>			
Rezidualni rizik (CRM)			
Rizik sekjuritizacije			
Rizici iz STUBA 2			
Rizik kamatne stope iz bankarske knjige		952	952
Rizik koncentracije		5.193	5.193
Ostali značajni rizici			
Rizik likvidnosti			
Strateški rizik		595	595
Reputacioni rizik			
Ostali rizici			
Eksterni faktori			
UKUPNO	23.798	10.259	34.057

Za materijalno značajne rizike je ocjenjen dodatno potreban kapital:

- kreditni i rizik koncentracije 7.340 hiljada Eur
- kamatni rizik 952 hiljada Eur
- strateški rizik 595 hiljada Eur

Za javnu objavu

- operativni rizik 1.372 hiljade Eur

Ukupan potreban kapital za pokriće rizika (u I i II stubu) iznosi 34.057 hiljada Eur. Imajući u vidu da je iznos sopstvenih sredstava banke 37.685 hiljada Eur na 31.12.2015. konstatovano je da bi u stresnom scenariju banka imala dovoljno kapitala za pokriće rizika. Na 31.12.2015.godine Banka je ostvarila dobit u iznosu od 1.558 hiljada Eur.

7. Kreditni rizik

Definicija dospjelih nenaplaćenih potraživanja i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju "C" ili niže)

Pri praćenju strukture i kvaliteta kreditnog portfolija i kreditnog rizika koji proizilazi iz kreditnog portfolia, banka je dužna da posebnu pažnju posveti tzv. nekvalitetnim kreditima.

Nekvalitetnim kreditom, u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom, smatra se kredit koji je banka primjenom kriterijuma za klasifikaciju aktive iz ove Odluke, klasifikovala u klasifikacionu kategoriju "C", "D" ili "E".

Dospjelim nenaplaćenim potraživanjima se smatraju sva potraživanja koja banka nije uspjela naplatiti na ugovoreni datum dospelja, odnosno potraživanja kod kojih je prisutno kašnjenje u izmirivanju duga od strane klijenta u odnosu na ugovorom definisane rokove.

Opis metoda usvojenih za utvrđivanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti

NLB Banka AD Podgorica obračunava ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezervisanja za vanbilansne stavke, kao i rezervacije za potencijalne kreditne gubitke u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji aktive, formiranju ispravke vrijednosti i rezervi za kreditne gubitke NLB Banke AD Podgorica, koji je usklađen sa regulativom Centralne banke Crne Gore. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama uvažava MSFI/MRS standarde u obračunu ispravke vrijednosti za bilansna potraživanja i rezervisanja za vanbilansne stavke. Banka u smislu poštovanja lokalne regulative formira ispravke (rezervisanja) na nivou portfelja (tzv. skupni obračun) u slučaju svih klijenata klasifikovanih u bonitetne kategorije A, B, kao i za klijente C, D i E kategorije koji ne prelaze nivo izloženosti koja se smatra materijalno značajnim. Za ostale kategorije klijenata Banka obračunava obezvrijeđenja na individualnoj osnovi.

U cilju finansijskog izvještavanja većinskog akcionara NLB d.d., i za potrebe sastavljanja konsolidovanih finansijskih izvještaja na nivou NLB Grupe, NLB Banka AD Podgorica obračunava ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezervisanja za vanbilansne stavke po osnovu Metodologije obezvređivanja potraživanja i formiranja rezervisanja za kreditne rizike u NLB dd i grupi NLB, koja se primjenjuje u NLB Banci AD Podgorica. Banka u dijelu obračuna za konsolidaciju, formira ispravke na nivou portfelja (tzv. skupni obračun) u slučaju klijenata klasifikovanih u bonitetne kategorije A, B, C, kao i D i E kategorije klijenata koji ne prelaze izloženosti koja se smatraju materijalno značajnim. Za ostale kategorije klijenata Banka obračunava obezvrijeđenja na individualnoj osnovi.

Primjena skupnog obračuna obezvređenja podrazumjeva primjenu određenih procenata na nivo bilansne izloženosti za formiranje iznosa obezvrijeđenja, odnosno vanbilansne izloženosti za formiranje iznosa vjerovatnog gubitka (pojedini procenti se primjenjuju za pojedine bonitetne kategorije). Skupni obračun obezvređenja se zasniva na procjenjenoj vjerovatnoći prelaska potraživanja u nekvalitetnu aktivu i procjenjenom gubitku za nekvalitetnu aktivu.

Za javnu objavu

NLB Banka AD Podgorica pri ocjenjivanju individualnih obezvrijeđenja koristi principe međunarodnih računovodstvenih standarda, koji predviđaju formiranje individualnih ispravki vrijednosti / rezervacija na bazi očekivanih novčanih tokova (od unovčavanja kolaterala, iz poslovanja kompanije i ostalih izvora). U dijelu primjene novčanih tokova koji nastaju unovčavanjem kolaterala po metodologiji NLB Grupe, upotrebljava se pojednostavljen pristup, na način da se u slučaju likvidacije kolaterala novčani tokovi ne planiraju direktno, već indirektno u smislu, da se primjenjuje odgovarajuće umanjenje, tj tzv. "hair-cut" tržišne vrijednosti kolaterala.

U tabelama prikazanim u nastavku, Banka u okviru kategorija izloženosti prikazuje kako bilansne tako i vanbilansne izloženosti izložene riziku. Vrste izloženosti su date u okviru sledećih kategorija:

- Izloženosti prema državi - izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama; budžetskim fondovima i drugim državnim jedinicama koje se finansiraju iz državnog budžeta
- Izloženosti prema opštinama - izloženosti prema skupštini opštine, njenim izvršnim tijelima i fondovima osnovanim i finansiranim na lokalnom nivou
- Izloženosti prema privrednim društvima
- Izloženost prema samostalnim preduzetnicima
- Izloženosti prema neprofitnim organizacijama
- Izloženosti prema institucijama - izloženosti prema bankama i finansijskim kompanijama (VISA, SWIFT..).
- Izloženosti prema fizičkim licima

Tabela 7.1. Prikaz izloženosti po različitim kategorijama na 31.12.2015. godine, sa prosječnim nivoima izloženosti tokom godine u 000 Eur

Red.br.	Vrsta izloženosti	Prosječna bruto izloženost u 2015.godini	Ukupna bruto izloženost na 31.12.2015.godine	Ispravka vrijednosti 31.12.2015	Izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja 31.12.2015
1	Izloženosti prema državi	106.374	93.415	165	93.250
2	Izloženost prema opštinama	6.032	8.320	164	8.156
3	Izloženosti prema privrednim društvima	196.081	161.591	30.081	131.510
4	Izloženost prema samostalnim preduzetnicima	960	1.052	114	938
5	Izloženosti prema neprofitnim organizacijama	606	540	352	188

Za javnu objavu

6	Izloženosti prema institucijama	45.853	60.962	62	60.900
7	Izloženosti prema fizičkim licima	167.831	169.222	9.015	160.207
	Ukupno	523.737	495.102	39.953	455.149

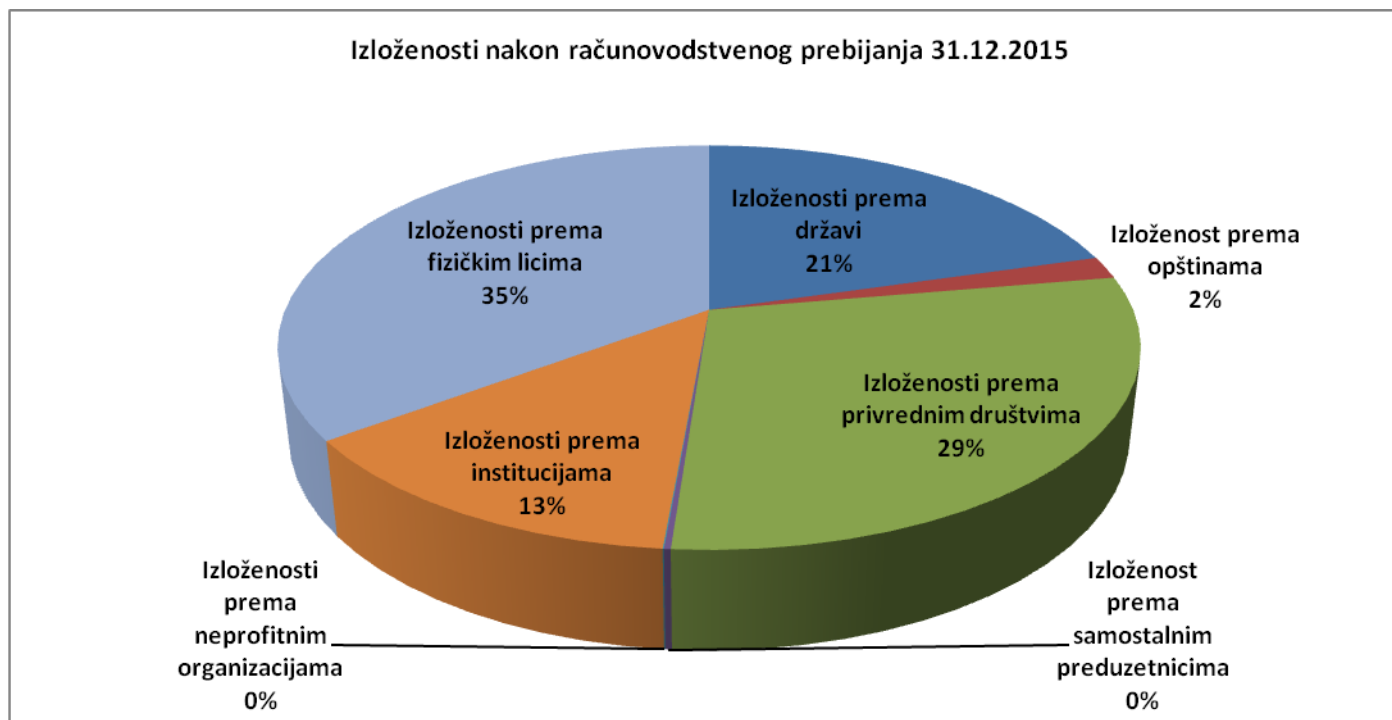
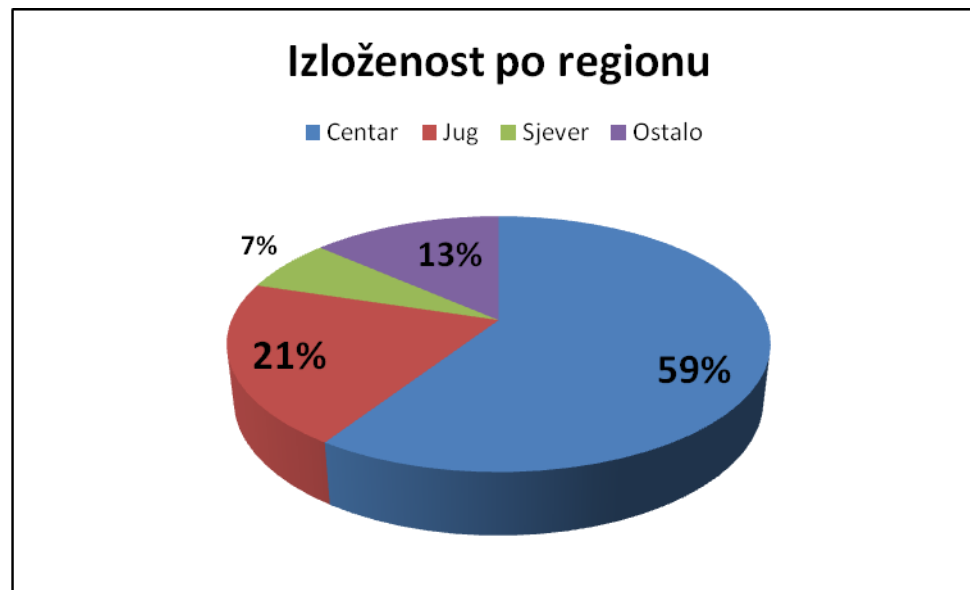

Tabela 7.2. Prikaz izloženosti po geografskim područjima, razvrstanih na značajna područja prema značajnim kategorijama izloženosti banke (regioni, opštine i sl.) u 000 Eur

R.Br.	Vrsta izloženosti	CENTAR			JUG				SJEVER				OSTALO	Ukupno
		Podgorica	Nikšić	Danilovgrad	Budva	Ulcinj	Bar	Ostalo	Bijelo Polje	Berane	Pljevlja	Ostalo		
1	Izloženosti prema državi	87.189						25					6.201	93.415
2	Izloženosti prema opštinama	18	5.412		385	1		6			2.498			8.320
3	Izloženosti prema privrednim društvima	95.325	11.906	2.994	13.474	6.619	6.111	18.680	3.422	1.388	628	677	367	161.591
4	Izloženosti prema samostalnim preduzetnicima	561	8		102	34		100	24	1		222		1.052
5	Izloženosti prema neprofitnim organizacijama	445		41				54						540
6	Izloženosti prema institucijama	782	4		3								60.173	60.962
7	Izloženosti prema fizičkim licima	69.161	18.499	982	9.650	10.584	10.019	25.847	9.211	4.885	4.808	5.327	249	169.222
	Ukupno	253.481	35.829	4.017	23.614	17.238	16.130	44.712	12.657	6.274	7.934	6.226	66.990	495.102

Tabela 7.3. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti, razvrstana na kategorije izloženosti u 000 Eur

Red.br.	Vrsta izloženosti	Trgovina	Građevina	Usluge pružanja smještaja i hrane	Prerađivačka industrija	Ostalo	Ukupno
1	Izloženosti prema državi					93.415	93.415
2	Izloženost prema opštinama					8.320	8.320
3	Izloženosti prema privrednim društvima	80.071	25.574	20.659	15.823	19.464	161.591
4	Izloženost prema samostalnim preduzetnicima	335	46	16	43	612	1.052
5	Izloženosti prema neprofitnim organizacijama					540	540
6	Izloženosti prema institucijama					60.962	60.962
7	Izloženosti prema fizičkim licima					169.222	169.222
	Ukupno	80.406	25.620	20.675	15.866	352.535	495.102

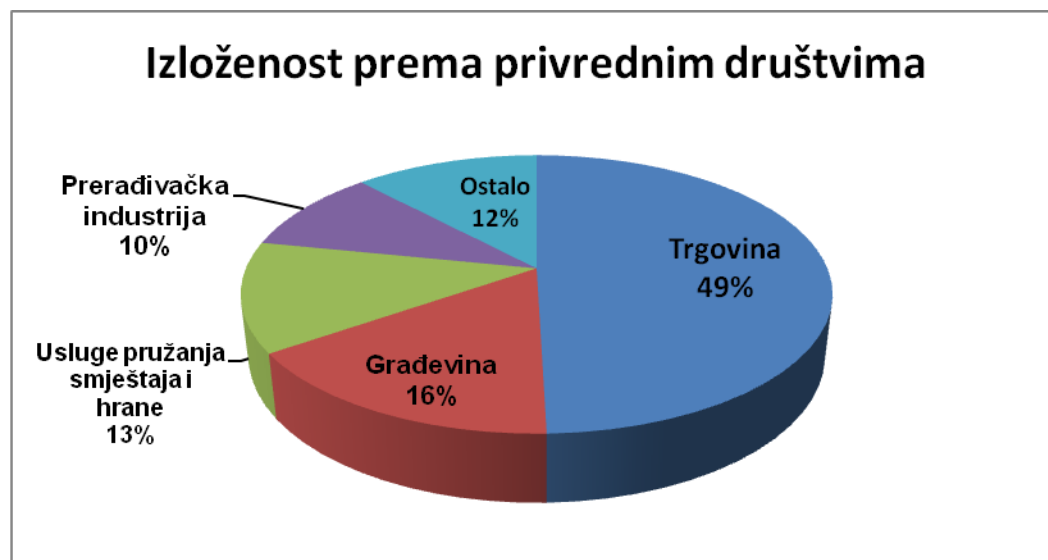

Tabela 7.4. Podjela svih izloženosti prema preostalom dospelju, razvrstanih prema kategorijama izloženosti u 000 Eur

R.Br.	Vrsta izloženosti	Preostalo dospelje		Ukupno
		Dugoročno	Kratkoročno	
1	Izloženosti prema državi	63.378	30.037	93.415
2	Izloženosti prema opštinama	7.950	369	8.320
3	Izloženosti prema privrednim društvima	98.619	62.972	161.591
4	Izloženosti prema samostalnim preduzetnicima	889	163	1.052
5	Izloženosti prema neprofitnim organizacijama	401	139	540
6	Izloženosti prema institucijama	930	60.032	60.962
7	Izloženosti prema fizičkim licima	160.383	8.839	169.222
	Ukupno	332.550	162.551	495.102

Tabela 7.5. Stanje nekvalitetne aktive i obračunatih rezervacija / ispravki vrijednosti za materijalno značajne privredne djelatnosti – bilans
Stanje nekvalitene aktive po djelatnostima u u 000 Eur

Značajne privredne djelatnosti	Stanje nekvalitetne aktive	Ispravka vrijednosti 31 12 2015	Rezervisanja za potencijalne kreditne gubitke 31 12 2015	Dospjeli dio potraživanja	Trošak ispravke vrijednosti u 2015.g.*
Trgovina	32,286	15,948	21,889	18,726	474
Građevina	9,953	1,627	5,197	3,736	-234
Prerađivačka industrija	9,179	4,354	7,743	6,865	983
Usluge pružanja smještaja i hrane	7,416	5,285	5,766	5,335	314
Ukupno	58,834	27,214	40,605	34,662	1,537

*Negativan iznos znači oslobađanje troškova rezervacija.

Tabela 7.6. Stanje nekvalitetne aktive i obračunatih rezervacija / ispravki vrijednosti za materijalno značajne privredne djelatnosti – vanbilans u 000 Eur

Značajne privredne djelatnosti	Stanje nekvalitetne aktive - vanbilans	Rezervisanja 31.12.2015	Rezervacije za potencijalne kreditne gubitke 31.12.2015	Trošak rezervisanja u 2015. godini*
Usluge pružanja smještaja i hrane	1.016	41	208	66
Trgovina	900	181	373	-166
Prerađivačka industrija	201	87	195	38
Građevina	190	12	136	24
Ukupno	2.307	321	912	-38

*Negativan iznos znači oslobađanje troškova rezervacija.

Tabela 7.7. Stanje nekvalitetne aktive po geografskim područjima – bilans u 000 Eur

Opis izloženosti	Geografska područja u Crnoj Gori								
	Primorje			Centralna regija			Sjeverna regija		
	Bruto	Rezervisanje za potencijalne kreditne gubitke	Ispravka vrijednosti	Bruto	Rezervisanje za potencijalne kreditne gubitke	Ispravka vrijednosti	Bruto	Rezervisanje za potencijalne kreditne gubitke	Ispravka vrijednosti
Stanje nekvalitetne aktive	16,542	12,981	5,734	62,173	41,583	28,021	4,911	3,491	919

Tabela 7.8. Stanje nekvalitetne aktive po geografskim područjima – vanbilans u 000 Eur

Opis izloženosti	Geografska područja u Crnoj Gori								
	Južna regija			Centralna regija			Sjeverna regija		
	Bruto	Rezervacije za potencijalne kreditne gubitke	Rezervisanja	Bruto	Rezervacije za potencijalne kreditne gubitke	Rezervisanja	Bruto	Rezervacije za potencijalne kreditne gubitke	Rezervisanja
Stanje nekvalitetne aktive - vanbilans	1291	351	83	1229	719	293	109	43	41

Tabela 7.9. Pregled dospelog nenaplaćenog potraživanja po geografskim područjima u 000 Eur

Opis izloženosti	Geografska područja u Crnoj Gori			Ostalo	Ukupna dospjela nenaplaćena potraživanja
	Primorje	Centralna regija	Sjeverna regija		
Dospjela nenaplaćena potraživanja	10,496	33,463	2,909	1	46,869

Tabela 7.10. Promjene u ispravkama vrijednosti/ukupno obračunatim regulatornim rezervama za nekvalitetnu aktivu-bilansne izloženosti u 000 Eur

Opis rezerve	Početno stanje na dan 01.01.2015.	Završno stanje na dan 31.12.2015.	Povećanje/smanjenje u 2015.godini (01.01.2015-31.12.2015.)
Ispravke vrijednosti za bilansne stavke klasifikovane u C, D i E kategorije	56.402	34.923	-21.479
Ukupno obračunate regulatorne rezerve za bilansne stavke klasifikovane u C, D i E kategorije	99.362	58.363	-40.999

Tabela 7.11. Promjene u ispravkama vrijednosti/ukupno obračunatim regulatornim rezervama za nekvalitetnu aktivu-vanbilansne izloženosti u 000 Eur

Opis rezerve	Početno stanje na dan 01.01.2015.	Završno stanje na dan 31.12.2015.	Povećanje/smanjenje u 2015.godini (01.01.2015-31.12.2015.)
Ispravke vrijednosti za bilansne stavke klasifikovane u C, D i E kategorije	674	417	-257
Ukupno obračunate regulatorne rezerve za bilansne stavke klasifikovane u C, D i E kategorije	772	1.115	343

8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti

Ponderisanje izloženosti u procesu izračunavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive vrši se u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka. Banka koristi prosječne vrijednosti kreditnih rejtinga agencija Standard & Poors, Fitch i Moody's.

Međutim, kako komitenti banke uglavnom nemaju dodjeljene kreditne rejtinge (osim u slučaju emitenata hartija od vrijednosti) od strane priznatih eksternih rejting agencija i izvoznih kreditnih agencija, banka najčešće prilikom obračuna rizikom ponderisane aktive ne vrši ponderisanje izloženosti u skladu sa kreditnim rejtingima (na osnovu kojih se utvrđuje stepen kreditnog kvaliteta), već se ponderisanje vrši na osnovu ostalih kriterijuma iz Odluke o adekvatnosti kapitala banaka.

U nastavku dajemo pregled izloženosti banke na 31.12.2015.godine, prije i nakon primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika. Prikazane kategorije su definisane Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka.

Tabela 8.1 Pregled izloženosti banke na 31.12.2015.godine, prije i nakon primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika za sve bilansne i vanbilansne izloženosti.

Izvršaj o ponderisanoj bilansnoj aktivi (obrazac PBA) i ponderisanim vanbilansnim stavkama (obrazac PVB) u 000 Eur

Naziv potraživanja		Bruto izloženosti	Rezervacije (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrij.)	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisani iznos
		1	2	3=1-2	4
R.Br	Ponder 0%	152,873	0	152,873	0
1	Izloženost prema centralnoj vladi u Crnoj Gori i CBCG	86,981		86,981	0
2	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	55,113		55,113	0
3	Zlatne poluge koje se nalaze u trezoru banke ili su deponovane na drugom mjestu kao obezbjeđenje za obaveze banke	97		97	0
4	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% (član 102 stav 1, član 103 tačka 1, član 104 Odluke)	9,678		9,678	0
5	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% u skladu sa članom 119 Odluke	1,004		1,004	0
	Ponder 20%	62,976	0	62,976	12,595
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2	6,000		6,000	1,200
2	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća do tri mjeseca (ili ponder	56,976		56,976	11,395
	Ponder 35%	43,299	2,199	41,100	14,385
1	Izloženosti obezbjeđene stambenim nepokretnostima za koje su ispunjeni uslovi iz člana 37 Odluke	43,299	2,199	41,100	14,385
	Ponder 50%	95,412	49,128	46,284	23,142
1	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća dužim od tri mjeseca (ili	7,823	226	7,597	3,799
2	Izloženosti obezbjeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 1 Odluke)	37,030	3,009	34,021	17,011
3	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbjeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke, za koje su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 4	50,559	45,893	4,666	2,333
	Ponder 75%	99,231	4,971	94,260	70,695
1	Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima (ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 34 Odluke)	99,231	4,971	94,260	70,695
	Ponder 100%	69,893	10,989	58,904	58,904
1	Izloženosti obezbjeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 2 Odluke)	19,414	1,398	18,016	18,016
2	Ostale izloženosti obezbjeđene nepokretnostima (koje ne ispunjavaju uslove za razvrstavanje u neku od kategorija iz člana 35, stava 1, tačka 1 i 2)	8,300	2,210	6,090	6,090
3	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbjeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezerve za potencijalne kreditne gubitke prelaze 20% neobezbjeđenog dijela ukupne izloženosti	8,846	6,332	2,514	2,514
4	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbjeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke umanjnim za rezervacije za potencijalne gubitke (član 42 stav 3 Odluke)	6,208	1,049	5,159	5,159
5	učesće u kapitalu drugih pravnih lica pravnih lica i ostalim kapitalnim ulaganjima, isključujući ulaganja koja predstavljaju odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke (član 58 Odluke)	1,188	0	1,188	1,188
6	Materijalna imovina (zemljište, zgrade, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalnu imovinu u pripremi (član 62 Odluke)	10,230		10,230	10,230
7	Izloženosti za koje drugim odredbama ove odluke nije propisan način primjene pondera rizika član 63 Odluke)	15,707		15,707	15,707
	Ponder 150%	63	2	61	92
1	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbjeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezervacije za potencijalne kreditne gubitke ne prelaze 20% neobezbjeđenog dijela ukupne izloženosti	63	2	61	92
	UKUPNO PONDERISANA BILANSNA AKTIVA	523,747	67,289	456,458	179,813

R. br.	Vrsta vanbilansnih stavki	Bruto izlozenost					Rezervacija (veći iznos ili obračunate)				Iznos izlozenosti					Faktor	Iznos izloženosti nakon primjene faktora konverzije				Iznos nakon primjene odgovarajućih pondera				UKUPNO	
		0%	35%	50%	75%	100%	35%	50%	75%	100%	0%	35%	50%	75%	100%	konverzije	35%	50%	75%	100%	35%	50%	75%	100%		
Nizak rizik				1				2					3=1-2					5=3*4								
1	Izloženosti koje su predmet materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0%	1,546,083									1,546,083	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije		1,546,083	0	0	0	0																			0	
Srednje nizak rizik																										
1	Neiskorišćeni kreditni aranžmani s originalnim rokom dospijeća do jedne godine, koji ne mogu biti bezuslovno opozvani u bilo koje vrijeme bez prethodnog obavještenja kao i neiskorišćeni kreditni aranžmani koji ne pružaju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika		41	2,989	3,130	3,301	3	84	193	166						20%									1,361	
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije		0	41	2,989	3,130	3,301						0	38	2,905	2,937	3,135		8	581	587	627	3	291	441	627	1,361
Srednji rizik																										
1	Jemstva i garancije (uključujući činidbene garancije, garancije za dobro izvršenje posla, carinske garancije i garancije za izmirenje poreza) i garancije koje nemaju svojstvo kreditnih supstituta		50	4,388	1,105	4,303	1	240	49	438		0	49	4,148	1,056	3,865	50%	25	2,074	528	1,933	9	1,037	396	1,933	3,374
2	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (kupovina HOV, izdavanje garancija ili akcepta) sa originalnim rokom dospijeća dužim od jedne godine		302	1,852	4,281	559	2	36	100	27		0	300	1,816	4,181	532	50%	150	908	2,091	266	53	454	1,568	266	2,340
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije		0	352	6,240	5,386	4,862																			5,714	
Visoki rizik																										
1	Garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta		200	4,790	1,443	7,262		171	105	363		0	200	4,619	1,338	6,899	100%	200	4,619	1,338	6,899	70	2,310	1,004	6,899	10,282
2	Neopozivi stand-by akreditivi koji imaju svojstvo kreditnih supstituta			625	37	136		4	11	2		0	0	621	26	134	100%	0	621	26	134	0	311	20	134	464
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije		0	200	5,415	1,480	7,398																			10,746	
UKUPAN IZNOS PONDERISANIH VANBILANSNIH STAVKI		1,546,083	593	14,644	9,996	15,561																			17,821	

* U okviru Izvještaja o ponderisanim vanbilansnim stavkama, iznos 1,546,083 hiljade € predstavlja vrijednost sredstava obezbjeđenja po plasmanima.

9. Rizik druge ugovorne strane

U 2015. godini, Banka nije bila izložena riziku druge ugovorne strane, pa u tom smislu nema obavezu objelodanjivanja podataka.

10. Operativni rizik

Informacije o izboru metoda koji Banka koristi za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik

Operativni rizik je rizik, koji nastaje zbog manjkavosti ili grešaka prilikom djelovanja unutrašnjih procesa, sistema i ljudi ili zbog spoljnih događaja. Definicija uključuje pravni rizik, a ne uključuje strateški rizik i rizik ugleda. Međutim, zbog njegovog značaja, rizik ugleda se uzima u obzir kod upravljanja operativnim rizikom, prilikom ocjenjivanja operativnih rizika.

Na području operativnog rizika za izračun zahtjeva po kapitalu, NLB Banka AD Podgorica koristi tzv. "jednostavni pristup".

Prema jednostavnom pristupu, osnovicu za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik predstavlja prosjek neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda za tri prethodne uzastopne poslovne godine.

11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica predstavljaju vlasničke finansijske instrumente.

U finansijskim iskazima Banke ulaganja u kapital drugih pravnih lica su prikazana u okviru pozicije Hartije od vrijednosti, raspoložive za prodaju.

U skladu sa računovodstvenim politikama, nakon inicijalnog priznavanja, ova ulaganja se odmjeravaju po fer vrijednosti. Nerealizovani dobiti/gubici od promjene fer vrijednosti evidentiraju se u kapitalu, na poziciji rezerve po osnovu fer vrijednosti. Kada se ulaganja otuđe ili kada se njihova vrijednost obezvrijedi, kumulirane korekcije, koje su priznate u kapitalu, prenose se iz kapitala u iskaz poslovnog rezultata. Fer vrijednost instrumenata kojima se trguje na tržištu kapitala je jednaka tržišnoj cijeni. Ulaganja u vlasničke finansijske instrumente koji se ne kotiraju na tržištu kapitala i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti na osnovu modela vrednovanja koji se temelje na tržišnim pretpostavkama, priznaju se po trošku ulaganja, umanjenom za eventualnu ispravku vrijednosti koja odražava nastale gubitke u poslovanju pravnog lica.

Na dan 31.12.2015. godine knjigovodstvena vrijednost ulaganja u kapital drugih pravnih lica iznosi 1.187 hiljade Eur. Cjelokupan iznos se odnosi na ulaganja u kapital pravnih lica, u kojima Banka nema ni značajan uticaj, ni kontrolu.

Vlasnički udio Banke u kapitalu drugih pravnih lica, broj akcija i vrijednost ulaganja su dati u Revizorskom izvještaju – Napomena 23 – Investicione hartije od vrijednosti, dok je računovodstvena politika opisana u Revizorskom izvještaju – Napomena 3.24.

U 2015. godini nije bilo realizovanih dobitaka/gubitaka od prodaje ulaganja, kao ni gubitaka od obezvrijeđenja trajnih ulaganja u kapital drugih pravnih lica.

Kumulirani nerealizovani dobiti od promjene fer vrijednosti vlasničkih finansijskih instrumenata nakon oporezivanja, u izvještajnom periodu iznose 816 hilj Eur i iskazani su na posebnoj stavki u okviru pozicije Rezerve kapitala, rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti (Revizorski izvještaj – Napomena 34). Promjena fer vrijednosti u toku 2015. godine vezano za vlasničke HOV iznosi 197 od čega se 217 odnosi na promjenu fer vrijednosti a (- 20) na odloženi porez.

U poslovno-finansijskim planovima Banke se ne predviđa investiranje u vlasničke hartije u vrijednosti.

12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige

Priroda rizika kamatne stope i ključne pretpostavke korišćene za mjerenje izloženosti riziku kamatne stope

Priroda kamatnog rizika kojem je izložena NLB Banka AD Podgorica svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica pridobijanja izvora i plasiranja sredstava po različitim vrstama kamatnih stopa. U skladu sa navedenim, profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi.

NLB Banka AD Podgorica, u skladu sa smjernicama koje važe za članice NLB grupe, pokušava što više, na prirodan način, da održava kamatne pozicije u okviru propisanih limita u cilju minimiziranja rizika, uz održavanje prihvatljivog nivoa profitabilnosti.

Stručne službe Banke, na osnovu redovnih gap analiza i izrade stresnih scenarija detaljno prate kamatne pozicije i, putem davanja preporuka na sjednicama Odbora za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom vezano za obim, ročnost i vrstu kamatnih stopa, utiču na kreiranje kamatonosne strukture aktive i pasive banke.

Promjene ekonomske vrijednosti, dobiti ili drugog relevantnog mjerila koje se koristi za mjerenje, praćenje i upravljanje rizikom kamatne stope, a koje su nastale zbog promjene kamatnih stopa u skladu sa korišćenim metodama za izračunavanje kamatnog rizika

Upravljanje rizikom promjene kamatnih stopa u Bankarskoj knjizi se vrši na osnovu mjerenja osjetljivosti ekonomske vrijednosti kapitala (Basis Point Value (BPV) metodologija), osjetljivosti neto kamatnih prihoda (ΔNII) na promjenu kamatne stope i metodologije standardizovanog kamatnog šoka.

Mjerenje osjetljivosti neto kamatnih prihoda i ekonomske vrijednosti kapitala na promjenu tržišnih kamatnih stopa zasniva se na analizi kamatnih gapova. Gap analiza se odnosi na tehniku mjerenja rizika od promjene kamatnih stopa pomoću koje se sredstva, obaveze i vanbilansna aktiva raspoređuju u odgovarajuće vremenske okvire prema datumu ponovnog određivanja cijena (za instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom) ili datumu dospelja (za instrumente sa fiksnom kamatnom stopom), u zavisnosti od toga koji je raniji.

Sredstva i obaveze koje nemaju definisan datum dospelja (npr. depoziti po viđenju) ili im datumi dospelja variraju u odnosu na originalne datume dospelja definisane ugovorom svrstavaju se u odgovarajuće vremenske okvire na osnovu procjene i prethodnog iskustva Banke. Banka na dnevnom nivou prati stabilnost avista depozita i na osnovu dobijenih izračuna određuje »core« dio koji raspoređuje na buduće vremenske periode. U skladu sa Politikom upravljanja rizikom kamatne stope, Banka core dio avista depozita za potrebe mjerenja osjetljivosti ekonomske vrijednosti kapitala raspoređuje proporcionalno na vremenske periode prvih pet godina (dio koji se odnosi na prvu godinu se proporcionalno raspoređuje na mjesečnom nivou).

BPV metoda predstavlja mjeru osjetljivosti vrijednosti finansijskih instrumenata na tržišne kamatne stope, tj. promjenu zahtjevanog prinosa na tržištu. Vrijednost BPV pri uporednom pomjeranju krive prinosa za 200 bazičnih tačaka (2%) po stanju na dan 31.12.2015. iznosi – 3.877 hilj Eur, od čega se 3.869 hilj. Eur odnosi na smanjenje ekonomske vrijednosti EUR pozicija, a 8 hilj. Eur predstavlja smanjenje ekonomske vrijednosti USD pozicija

13. Sekjuritizacija

NLB Banka AD Podgorica ne obavlja poslove sekjuritizacije, pa ne objavljuje informacije o takvim izloženostima.

14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja i obim korišćenja ovog tipa zaštite

Iznos potraživanja obezbijeđen deponovanom gotovinom kod NLB Banke AD Podgorica na 31.12.2015. godine iznosi 14.966 hilj Eur.

Politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom

Krovni dokument kojim se uređuje priznavanje i upravljanje kolateralima jeste Procedura za obezbjeđenje plasmana. U ovoj proceduri date su osnovne smjernice uspostavljanja obezbjeđenja kako bi ta sredstva

obezbjeđenja služila osnovnoj svrsi, odnosno ublažavanju kreditnog rizika. Procedura se naslanja na Bazelska načela.

Osnovni princip obezbjeđenja izloženosti je da banka kao primarni izvor naplate uzima platnu sposobnost dužnika, a obezbjeđenja predstavljaju sekundarni izvor naplate, te ne mogu nadomjestiti procjenu kreditne sposobnosti dužnika.

U skladu sa regulativom i dobrom bankarskom praksom NLB Banka AD Podgorica je uspostavila sistem praćenja i izvještavanja o obezbjeđenjima po fer vrijednosti. Procjena vrijednosti obezbjeđenja se radi uvijek prije odobravanja plasmana i periodično u toku trajanja plasmana (minimum jednom godišnje). Procjene vrijednosti obezbjeđenja za banku izrađuju ovlašćeni procjenitelji, stalno zaposleni u NLB Banci AD Podgorica, na osnovu interne metodologije, koja je usklađena sa metodologijom na nivou NLB Grupe. Banka takođe angažuje i eksterne procjenitelje, odnosno lica ovlašćena za poslove procjene vrijednosti nekretnina, koji takođe obavljaju procjene u skladu sa međunarodnim standardima iz ove oblasti.

Opis osnovnih vrsta kolaterala kojima se banka koristi

NLB Banka AD Podgorica kao obezbjeđenja po plasmanima prihvata različite oblike materijalnih i ličnih obezbjeđenja. Materijalna obezbjeđenja plasmana predstavljaju obezbjeđenja koja, u slučaju neispunjavanja ugovornih obaveza od strane dužnika, banka ima pravo unovčiti u cilju naplate svojih potraživanja. Lična obezbjeđenja plasmana nastaju onda kada se treće lice (jemac) obaveže da će izmiriti sve obaveze po plasmanu, ukoliko to ne uradi glavni dužnik (zajmoprimac).

Banka posebnu pažnju poklanja adekvatnom obezbjeđenju plasmana, a plasmani mogu biti obezbjeđeni nekim od sljedećih vrsta obezbjeđenja:

- zaloga bankarskih uloga (depoziti...),
- zaloga nekretnina,
- zaloga pokretnih stvari,
- zaloga hartija od vrijednosti,
- lično obezbjeđenje kredita (garancija, jemstvo),
- zaloga udjela kapitala u društvu,
- zaloga potraživanja,
- obezbjeđenje osiguravajućeg društva,
- izjava-letter of comfort (samo zajedno sa drugim obezbjeđenjima)
- ostalo.

Odluka o vrsti obezbjeđenja i pokrivenosti plasmana, tj. odnosu procijenjene vrijednosti obezbjeđenja i visine plasmana, zavisi od ocjene boniteta klijenta i ročnosti plasmana, a donosi se od strane Kreditnog odbora Banke.

Informacije o koncentracijama tržišnog i kreditnog rizika u okviru primjenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Prilikom odobravanja plasmana utvrđuje se rizik poslovanja sa određenim klijentom, odnosno na osnovu sveobuhvatne analize utvrđuje se njegova kreditna sposobnost, odnosno primarni izvori otplate plasmana. Obezbjedenje predstavlja sekundarni izvor otplate, zbog čega se odluke o odobravanju plasmana ne zasnivaju na vrijednosti i kvalitetu obezbjedenja. Svakako, kvalitet i vrijednost obezbjedenja značajno utiču na kreditni rizik pojedinog plasmana. U tom smislu, NLB Banka Podgorica je interno propisala minimalne odnose vrijednosti pojedinih vrsta obezbjedenja i plasmana. Ovi odnosi, definisani su na osnovu iskustva banke i regulatornih usmjerenja, a propisani su Procedurom za obezbijedenje plasmana NLB Banke AD Podgorica.

U slučaju obezbjedenja jemstvima i garancijama, posebno je bitan kreditni rizik jemca, odnosno garanta. Zbog toga banka uvijek određuje kreditnu sposobnost davaoca garancije/jemstva, i taj iznos banka uključuje u izloženost prema tom pravnom/fizičkom licu.

Procedura za obezbijedenje plasmana NLB Banke AD Podgorica sadrži detaljne opise procesa uspostavljanja obezbjedenja, način unovčavanja i prenosa vlasništva i na taj način utiče na minimiziranje operativnog rizika kod kolaterala.